

Gramatická kategorie (funkční tvarosloví)

- vyššího a nižšího řádu
- slovní druhy
- kategorie jmen a sloves

Dvě stránky gramatické kategorie:

a) gr. význam:

jeho obsahem jsou různé **vztahy mezi slovy, nebo vztahy na úrovni věty**

b) gr. forma:

souhrn určitých prostředků – omezené, závazné pro vyjádření gr. významu

Slovní druhy

členění formální

ohybné
↓
skloňují se

neohybné
↓
časují se

dekl. jmenná, složená, zájmenná, číslovková

sémantické

plnovýznamové
(autosémantické)

neplnovýznamové
(syntaktickofunkční)

syntaktickofunkční

vět. člen / v. vztah

Plnovýznamové slovní druhy:

substantiva, adjektiva, verba, adverbia, (číslovky, zájmena, mnohá citoslovce)

Některé jednotlivé výrazy plnovýznamové nejsou, např. pomocné sloveso *být, bývat, stát/stávat se*.

Neplnovýznamové slovní druhy:

předložky, spojky, částice

Podle společných rysů se dají slovní druhy dělit:

1. **základní:** substantiva, adjektiva, verba, adverbia
2. **nástavbové:** pronomina, numeralia, citoslovce
3. **nesamostatné:** předložky, spojky, částice

Přechody mezi slovními druhy:

1. adjektiva → substantiva (*cestující člověk – cestující*)
 2. tvar jména, předložkové spojení, tvar slovesa ustrnou → adverbium (*kolem, kvečeru*)
 3. ustrnulé tvary jména, slovesa → předložka (*díky rozhodnutí, během představení*)
- apod.